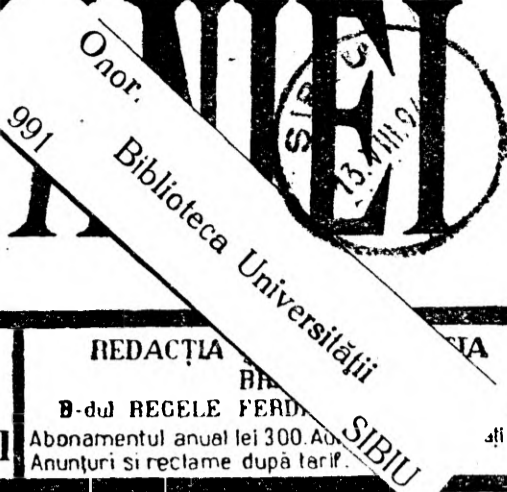

GAZETA TRANSILVANIA

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Pare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTĂ PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘILOR ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACTIA
B-dul REGELE FERDINAND
Abonamentul anual lei 300. Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 60

Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Miercuri 11 August 1943

Anul 106

Potrivire stranie

de V. Branisce

In ziua când păsări de oțel spintecau cerul românesc, împrăștiind limbi de foc și moarte în cea mai bogată regiune a țării, o mână de intelectuali sfințeau o platră funerară pe mormântul scriitorului Pavel Dan. Sinistră coincidență!

In cimitirul din Cluj, pe la începutul aleei principale din dreapta (Vă mai aduceți aminte studenții de odinioară de ceasurile petrecute în tolu examinelor, cu cartea în mână, pe băncile din cimitir?) se găsește mormântul lui Pavel Dan. In același cimitir de unde, se pare, și morții au început să pribegescă, silii de împrejurări. Acolo s'au adunat scriitorii și prietenii din Ardealul de Nord să ridice o mărmură de recunoștință durabilă scriitorului plecat înainte de vreme dintre noi. Răpus de o boală aspră și necruțătoare, Pavel Dan și-a înscris cu trănicle numele în literatura română. In opera lui, inspirată din lumea satului, trăiește cu intensitate câmpia ardeleană. O lege tălnică, ancestrală, unește de pesagiul câmpului pe eroi, în manifestările lor simple și sobre.

Scriitor autentic, fiul de țărăn din Trăitil de Sus, se stinge în vârstă de treizeci de ani, în clipa când viețua cea adevărată trebuia să înceapă pentru el. Căci anii grei din școală, din liceu și apoi din facultate, au fost doar o luptă. Pavel Dan n'a avut parte de niciun răgaz. A urmat o nouă luptă, lupta cu o boală care nu iartă.

Și totuși, noi îl fercim pe Pavel Dan. Pentru că în cele mai atroce chinuri trupești, în clipa stingerii din viață, el a rămas cu icoana țării sfinte și dragi întreagă, în hotarele ei sfrești. Lui nu i-a fost dat să vadă sfârșirea pământului ardelean. Nu l-a fost dat să asiste neputincios la rușinoasa scoatere la meza a pământului țării. A plecat, senin, în lumea neființei, știindu-ne uniți și legați pentru vecie.

Dela moartea lui s'au scurs șase ani. De atunci am trecut prin prăbușiri și clipele, grele ca de plumb, ne-au părut veacuri.

El n'a putut vedea de acolo, din cimitirul înstrăinat, vălătoarea din Prahova. El n'a putut auzi ecourile venite de peste mări și țări care consideră această acțiune ca o măsură binemeritată, aplicată unui stat agresor.

Biata noastră țară, agresoare! Într-o răstignită. Piroanele ne-au sfâșiat patru provincii, în patru puncte cardinale. (Cum s'a ajuns aici, o știm cu toții). Iar când ne-am ridicat sabia să redobândim cu sacrificii ce era al nostru de când lumea și pământul, ne-am transformat deodată noi într-o putere agresoare.

Mărturia mormintelor rămase și azi înafara hotarelor sunt dovada vie a nedreptății sistematice la care am fost supuși. Prezența lor va legitima acțiunile noastre viitoare.

Familia și satul

de

I. Gârbacea

Prof. la Academia Comercială Cluj-Brașov

In cartea economistului Wilhelm Röpke, cu sugestivul titlu „Die Gesellschaftskrisis der Gegenwart”, se poate citi următorul pasaj:

„In acest tablou general de proletarizare, mecanizare, centralizare și uniformizare sunt a se considera toate acele detalii pe care le cunoaștem cu toții și care ne amintesc mereu de această îmbolnăvire totală (Totalerkrankung) și unde nu se poate distinge precis dacă e vorba de cauze, de urmări sau de simple simptome.

Aici este a se încadra în primul rând decadența familiei. (Verfall der Familie)“.

Autorul constată că de fapt familia este degradată numai la o „comunitate de consum” (Konsumgemeinschaft) și în cazuri fericite la o comunitate de distracție (Vernügunsgemeinschaft), lipsită de copii adeseori.

Decadența familiei este considerată ca cel mai rău simptom al „bolii din timpul nostru“.

In asemenea condițiuni familia nu mai poate trăi.

Comparând viața socială cu cea a corpului omenesc care dispune de un sistem întreg de reflexe ce funcționează imediat ce un corp străin pătrunde în organism, Röpke crede că și în societate ar trebui să se ajungă la aceeași reacțiune „acolo unde gluma încetează și începe seriosul“.

„Orice ezitare, orice nesiguranță sunt atunci semne serioase că psihologia socială a intrat într-o grea desordine. Vorbim, în acest caz, de o criză morală, o criză a dreptului, sau o criză a gustului sau model, și dacă aceasta o caracterizăm cu cuvântul de nihilism moral, politic sau estetic, atunci vrem să o arătăm ca o stare a societății care corespunde cu paralizia corpului omenesc“.

Ni se repetă, în legătură cu această desaxare morală, citatul:

„Când Dumnezeu vrea să piardă pe cineva, mai întâi îi ia mintea“.

Alături de această critică severă a năravurilor moderne, când vorbește despre sat constatările sunt acelea ale lui Spengler, sau ale profesorului Günther.

Se constată, cu toată melancolia, o decădere și a satului, a societății agrare sătești în favoarea orașenizării și comercializării vieții rurale în general, în multe părți o transformare a satului în mahalala.

Nu știu ce gând amar mă face să protestez împotriva culturalizării forțate pe care, la răstimpuri, o întreprindem noi, parcă intenționat spre a transforma casa culturală în cafenea.

Röpke pledează pentru o revenire la fundamentul economic, social și omenesc al producției organice, a agriculturii. Prin culturalizare forțată se nasc gusturi noi, drumul fabricelor se deschide tot mai larg, al mahalalelor la fel și cu ele se duce și specificul național, și patriarhala vieță a satului, și natalitatea.

Țăranul fără datorii, pe bucăți de suficientă de pământ, este cel mai liber, cel mai independent om de pe pământ; nici grija zilei de mâne, nici șomajul nu îi poate aduce griji. Existența lui este — oricum s'ar întoarce lucrurile — din toate, cea mai mulțumită, cea mai bogată, cea mai fermă.

De fapt — spune autorul — lumea satelor prezintă azi... ultima mare insulă care nu a fost copleșită încă de uniformizare... care posedă stabilitate proprie... Este o incomensurabilă binecuvântare, dacă această rezervă mai există“.

Familia și satul, iată cele două instituțiuni care trec azi printr-o gravă criză.

Iar cum reflexele organismului social nu funcționează cum trebuie, avem toate motivele să nu aplaudăm ceea ce se petrece sub ochii noștri.

Ori ei, ori noi!

de Ion Colan

Aspru se vor fi încrunțat ochii și grozavă trebuie că a fost clipa când Simeon Bărnuțiu a pus neamului alternativa: „Ori ei, ori noi!“

Nu amenințare și nici demagogică formulă pentru răsvrătirea sufletelor vedem noi în cuvintele tribunului al cărui discurs a sguđuit veacul. N'avea, pe atunci, nimeni curajul să se joace cu vorbele mari, ci neamul însuși, în fața primejdiei, conștient de toată dreptatea luptei, despica, prin cuvintele unuia din reprezentanții săi, drum de viitor.

Când cineva astfel cuvântă, însemnează că n'are de ales.

*

N'am fi reîmprospătat cele de mult spuse, dacă pe unul din timbrele închinăte Ardealului — pe acela al lui Simeon Bărnuțiu — gândul cuminte al inițiatorilor n'ar fi pus drept motto cuvintele de mai sus.

Petru Maior, Gheorghe Șincai, Timoteiu Cipariu, Gheorghe Coșbuc, Horia-Cloșca-Crișan, Inocențiu Micu, Andrei Șaguna, Octavian Goga, Simeon Bărnuțiu și Gheorghe Lazăr, atâtea figuri reprezentative ardelenene vor reinvia prin grija Direcțiunii generale P. T. T. și în timbre comemorative ce vor circula în acest 1943, fiecare cu povestea lui, cu credințele lui.

Povestea e a neamului.

Credințele ale neamului.

Și fiindcă în pomelnice nu-i, dar e în noi, Direcțiunea P. T. T. e rugată să nu-l uite pe Avram Iancu.

Problemele filmului european

— Sflurlele artei cinematografice continentale — Nașterea filmului sonor —

de Ion Gherghel

III.

Pentru ca să ne dăm și mai bine seama de posibilitatea și necesitatea colaborării producțiilor filmistice de pe continentul nostru, vom schița în acest articol evoluția filmului european cu specială privire asupra principalelor stiluri.

Reținem, din capul locului, anul 1895, când datorită fraților Lumière „imaginile mobile“ s'au ridicat la rang industrial. Prin priceperea și energia stăruitoare a Francezilor Charles Pathé și Louis Gaumont se puseră bazele, la Paris, primelor atelierelor și firme de imprimut. Dela aceste începuturi modeste — prin care se arătau scene scurte, ca bunăoară munca dintr-o fabrică, o luptă

de box sau câteva tacte coreografice — până la filmele monumentale dela începutul veacului nostru („Les Misérables”, 1908, — „Notre Dame de Paris”, 1910, — „Germinal”, 1911 și a.) progresul este de-a-dreptul fenomenal. Stai uimit când privești ce lucruri minunate a creat geniul francez în decurs de abia un singur deceniu. Pe lângă aceste filme cu titluri răsunătoare, confecționate după operele literare ale unui Zola, Hugo, Dumas și alți scriitori consacrați, s'au mai montat și altele cu subiecte de colportaj, contribuind la răspândirea renumelui societății „Pathé Frères” nu numai pe continentul nostru, ci chiar și în America de Nord. Gestul dramatic cu subirat literar de-

vine dominant în filmul francez, constituind unul din semnele caracteristice ale stilului francez în arta cinematografiei.

Dar nici cealaltă descendentă a neamului roman, — care cucerise odată lumea, răspândind pretutindeni cultura și limba latină, — Italia, — nu se lasă mai pre jos. În Roma, Milano și Neapole începuseră o producție febrilă, prin care s'au pus temelile filmului istoric de proporții monumentale. Patetismul și grandioarea caracterizează aceste filme italiene, ce ajunseră la culmea artei prin neuitatul „Quo vadis”, cucerind pentru producția italiană întregul univers. Doi factori au contribuit în deosebi la cristalizarea stilului din filmul italian: atmosfera din marea „opera eroică” și cultul pompos al bisericii catolice.

Din țările latine scânteia filmistică sări, deocamdată, în Nordul Europei. Suedia, cu natura sa scăldată într-o strălucitoare lumină, crează în filmistică un stil special, care, deși sobru și simplu, deci diametral opus celui din amia-

INSTANTANE

Braşovul de altădată

Intr'un cerc de prieteni și cunoșcuți am întâlnit deunăzi o persoană pe care n'am văzut-o de vreo treizeci și mai bine de ani. A absolvat liceul în Braşov și-apoi a pribegit prin lume, cutreerând țări, ca să se întoarcă acum iară, pentru scurt popas, în bătrânul nostru oraș ce-l fusese foarte drag odinioară.

„Câtă bucurie am avut când am zărit din tren contururile munților”, — îmi spunea el. „Am păstrat în suflet icoana fiecărui luminiș de pădure, fiecare cărăruie mă atrăgea spre ea, cu drag, ca 'n timpul adolescenței mele. Dar deja în primele zile, aș putea zice chiar: în primele ceasuri am observat că nu mai e Braşovul acela care a fost. Cărările mele singuratice au devenit drumuri bătute. În luminișuri s'au clădit case. Oamenii din ele, ca și cei ce trecură posaci și grăbiți pe dinaintea mea, erau străini...”

M'am gândit mult la cuvintele acestui drumeț. Avea oare dreptate? Un sâmbure de adevăr exista totuși în vorbele lui. S'a petrecut o schimbare cu orașul de sub poalele Tâmpii. Dar această schimbare n'a adus-o lipsa luminișului de pădure sau a singuraticelor cărării. Căci, slavă Domnului, ne-au mai rămas încă colțuri de natură în care să te retragi ca să-ți vindeci rănile din suflet. Sunt poate tocmai rănile acestea mai multe azi decât altădată. Ce vrei? Două războaie. Imprejurările au vânturat pe oameni cum vânturi spuza ușoară aruncându-i în toate părțile lumii. Orizonturi noi i-au ademenit pe unii să-și facă bagajele și să plece. Alții le luară locul aducând cu ei în căldărea aceasta verde a munților, o notă străină. Și noțele s'au succedat realizând aspecte și decoruri ce nu mai seamănă cu cele de ieri. Deși tot suflet, tot graiu românesc e.

Avea Braşovul o vleață frumoasă socială înainte de izbucnirea războiului trecut. Eram o familie mare, unită, încheagată. Cu ochii ațintiți mereu spre miazăzi s'au țesut aici atâtea planuri mărețe. Munca era muncă, rodnică și folositoare. Petrecerea, petrecere. Ne adunam în grupuri, azi într'o familie, mâne în alta. În familia Popescu-Bogdan găseam ușile deschise totdeauna. Aici, pe vremea când încă trăia regretatul profesor-erou Alexandru Bogdan, s'au pus la cale frumoase șezători culturale, s'au tradus piese de teatru și alte asemenea, muncind uneori muncă

Stâlpul dela Brezoi

de I. Bozdog

Dela poalele munților Cozia, pe vârful cărora răsună clar și astăzi răspunsul lui Mircea dat cotropitorilor păământului țării, și la poalele cărora în chilioare modeste, cu lavișe și crucea de lemn, se roagă și muncesc urmașii schimnicilor din adăposturile tăiate în piatră la mănăstirea Turnu și Stănișoara, drumul urcă spre Valea Lotrului.

Drumul tăiat în stana munților încă de pe vremea lui Traian, — și nu lipsesc numiri de colțuri de stânci care perpetuiază această amintire, ca „Masa lui Traian”, „Colțul lui Traian” etc., — urcă într'o pantă dulce și lungă, strecurându-se dibaciu printre piscurile ce și se par că se ating și, după o drumetie ostenitoare dar reconfortantă — se deschide gura văii în care Lotrul cel vijelios, care a adunat în albia sa toate pâraile Voinesei și Bistriței, se lasă molenit în brațele Oltului, ca aducându-i acestuia salutul Parângului, să-i povestească despre cele mai pitorești și atrăgătoare ținuturi ale țării noastre, dar și despre vitejia românească fără seamăn ce a scris aici pagini tot atât de mărețe ca cele dela Mărășești și Oituz.

Nici într'o parte a țării nu sunt atâtea cruci și morminte de-ale eroilor ca pe valea Lotrului și Oltului, unde la 1916 a fost cea mai epopeică rezistență a neamului. Falnica Divizie a 13-a comandată de generalul Praporgescu aici a ținut drumul și a stăvilit un timp puhoiul ce răbufnise prin toate trecătorile Carpaților până când s'au putut retrage oștirile de pe Jiu. De aceea această vale îi și păstrează faima eroismului legendar, dar și crucea ce va vorbi generațiilor de urmași despre felul cum știu să răspundă Românii când e vorba de apărarea pământului sfânt al țării.

În gura acestei văi a Lotrului începe așezarea comunei Brezoi, locuită în mare parte de Mocanii din Mărginime. În mijlocul comunei, în fața unui colț de stâncă pe care sunt înfipte cru-

cea și sabia românească, în mărime de 6 m. — pavăzele de totdeauna ale păământului strămoșesc — și în nemijlocita apropiere a Primăriei se ridică un falnic monument al Eroilor din războiul întregirii.

În acest monument de piatră masivă este încadrat și zidit fostul stâlp al graniței austro-ungare care, după pacea dela Bufta, coborîse până la Brezoi.

Luptele de cucerire le-au dat armatele germane, iar profitul l-au tras și atunci „sentinelele siguranței Europei” care, reculeși din fuga trasă până la Mureș, abia sosesc cu armatele de ocupație la încheierea păcii separate, ca să se înfigă într'un teren curat românesc pe acest versant al Carpaților, iar pe Valea Prahovei să coboare până aproape de izvoarele de petrol dela Câmpina.

Ca paznici ai culturii și civilizației Apusului se făcuseră vrednici de această misiune izbutind în cursul anilor — 1916/17 — să închidă 400 școli primare rom. de-a-lungul vechii frontiere ce se oprea la Turnu-Roșu și Predeal, iar acum cobora „civilizația” până spre Tg. Jiu—Brezoi—Câmpina—Roman și Bacău, pentru ca să înfăptuiască visul ce-i obsedează neîncetat de a împinge *hiena* (cum e numit neamul nostru) până la Marea Neagră, așa cum o fixează scriitorul căpitan Madarass în lucrarea sa „Pe urmele hienei, până la Marea Neagră”.

Stâlpul dela Brezoi este răspunsul cinstitului neam românesc care a înmormântat granița nedreaptă în țărâna celor 800.000 de martiri din 1916-1919 și a altor sute de mii din acest războiu, care se jertfesc pentru ștergerea și înmormântarea definitivă a tuturor granițelor nedrepte, înfipte în trupul țării, fie la răsărit fie la apus.

înălțătoare, colectivă, până 'n revărsatul zorilor. Câtă înălțare sufletească, cât spirit s'au împlinit în acele ceasuri.

Cine nu-și aminteste apoi de matalurile Braşovului? Braşovul de odinioară știa să muncească, știa să-și petreacă. În deosebi însă pentru tineretul ce s'a perindat prin liceul „Șaguna” din Braşov, orașul acesta a rămas în amintire ca un fel de Heidelberg. De aceea drumețul, de care vă spusei mai sus, a venit să revadă Heidelbergul și nu l-a mai recunoscut. Și aici, ca pretutindeni: Cântecul lui Barbu Lăutarul.

Ecat. Pitiș

Dorurile mele

Rugă și suspine
Dorurile mele,
Doamne, oare cine
Mi le-a prins măregele

Una câte una
Lin ia gâtul meu,
Azi și 'ntotdeauna
Să le cânt mereu ?

Rodica Olteanu

PREDICI ÎN PUSTIU

Pe drumul jumătate

Se mai îndoiește cineva că una din principalele cauze ale insuccesului nostru în viață se datorește faptului că ne oprim la jumătatea drumului, nefăcând efortul necesar de a merge până la capăt ?

Nu ajungem pe culmi, fiindcă ne mulțumim cu mediocritatea, fără să stăruim în celebrul axiom al lui Buxton: „Deosebirea între doi oameni, unul mare și altul mic, zace în lupta care nu vrea să știe decât de moarte sau de triumf.”

Căsătoriile noastre duc prea desori la conflicte, fiindcă și aci nu știm că trebuie să mergem până la sfârșit pe drumul de a ne transforma înșine în soți ideali.

Prieteniiile noastre nu sunt durabile și se transformă prea adesea în dușmănie, fiindcă nu merg înainte cât trebuie pe drumul iubirii, bunătății și desinteresării. Copiii noștri nu sunt destul de buni, fiindcă știm prea bine că un copil bun înseamnă tot timpul liber al părinților și mai ales al mamei, jertfit lui; găsim în schimb destul timp liber pentru vizite, teatre, romane, cinematografe, coafor, cosmetice și permanente, dar niciodată sau numai incidental timp liber pentru copii.

Sănătatea noastră nu este nicicând destul de oțelită, fiindcă nu știm nici aici să facem efortul de a merge până la capăt, cu metode simple, naturaliste.

Somnul nostru de noapte nu este destul de adânc sau nu putem adormi imediat ce ne punem capul pe pernă, fiindcă facem și aci lucrul pe jumătate: dormim după masă, mișcare insuficientă în liber, conștiință nu destul de curată.

În carieră, în prietenii, în căsătorie, în oțelirea sănătății, în îndeplinirea atâtor idealuri ale noastre, rămânem la drumul jumătate; și mai ales în însușirea virtuților creștine.

Și mai este un motiv al insuccesului nostru: *dispersarea forțelor*.

Deci drumul succesului ar fi:

Nu te opri la drumul jumătate și nu-ți împrăștia forțele tale deodată, pe drumuri diferite.

Dr. M. Suciu-Sibiasu

titele țări neo-latine, — se impune în curând atenției generale prin găsirea unor interpreți de talent precum și printr'o metodă, nouă pentru acele timpuri, de a scoate în relief efecte scenice prin întrebuintarea îndemănatecă a clar-obscurului. Astfel se născură acele imagini și peisagii sublimă, care nici astăzi nu și-au pierdut puterea de fascinație. Pe atunci metoda filmistică suedeză a produs un efect revoluționar în comparație cu celelalte produse europene, a căror lumină uniformă nu era chemată să sublinieze anumite stări afective, cum se făcea și se face încă cu „Vraja Nordului”. Un punct culminant al acestui stil s'a atins în arta cinematografului prin Greta Garbo, iar în Danemarca, unde se adoptase aceeași tehnică, prin Valdemar Psilander și Asta Nielsen, neînțelegând interpretă a dramelor sufletesti dia filmul mut, acompaniat însă de o muzică autentică, reală și divină în același timp.

Prin participarea țărilor nordice în producția filmului european se imprimă

pecetea germanică acestei forme de comunicare a gândurilor și pasiunilor omenesci. Producția propriu zis germană începe, într'un ritm mai accentuat, abia la 1910. Prin contopirea societății de filme „Nordisk” din Kopenhaga — la 1917 — cu Universum-Film-Aktien-Gesellschaft ia naștere cunoscuta „UFA”. Actorii celebri din țările nordice și regizorii destoinici, — ca Maurits Stiler și a. — ridică la culmi artistice și filmul german prin imbinarea notelor caracteristice filmului nordic, în interpretare și proiectarea luminii, cu înclinarea spre fantastic și adâncime psihologică, (notele specifice ale temperamentului german).

Astfel chiar și pe vremea filmului mut — care a apus în neagra veșnicie, parcă n'ar mai fi fost niciodată — a fost nevoie de o colaborare între diferitele țări pentru ca să se poată ajunge, prin împrumuturi de artiști, de regizori și de metode, la un maximum de valorificare artistică în domeniul cinematografic. Paralel cu filmul psihologic s'a

desvoltat, și în Germania, filmul istoric, care-și află suprema concretizare în monumentalul film al Nibelungilor.

*

Ajungem la anul 1928, anul nașterii filmului sonor. Prin ton — afurisitul ton răgușit și mecanic — filmul își pierde caracterul său internațional, fiind legat de un anumit „spațiu lingvistic”. În special țările mici se văzură dintr'odată înlăturate dela producția filmelor. Autarhia marilor spații lingvistice (engleză, germană, franceză și italiană) le taie apa de la moară, degradând aceste țărișoare vrednice și cu un trecut glorios — să ne gândim numai la Danemarca! — la rangul de consumatoare de filme străine. Rolul de conducere în producerea și desfășurarea mărfurilor cinematografice îl iau Statele Unite ale Americii, Franța și Germania.

Intervalul de timp dela 1929 până la 1932 este o perioadă de luptă ofensivă și defensivă. America, vrând să cucerească piața europeană, dă atacul. Europa se apără din răspuțeri. Americani nu-și aleg mijloacele de luptă. Disponând de capitaluri enorme, organizându-și propaganda până în cele mai mici detalii, societățile lor în frunte cu „Paramount” caută să-și impună concepțiile lor de viață, gusturile, obiceiurile, distracțiile până și moda americană. Multe țări li se supun acceptând stilul de viață american. Dar Franța și Germania, conștiente de primejdia ce o reprezintă acest „stil de viață” pentru desvoltarea producțiilor naționale și pentru păstrarea specificului etnic, se opun categoric. Și nu atât prin vorbe, ci prin fapte, după cum vom vedea din articolul următor.

La microscop

Sistem infailibil

Trenul se urnește greoiu din gară. Toată lumea se repede la fereastră să soarbă o iluzie de răcoare. Într'un singur compartiment, geamul rămâne închis, păzit cu strășnicie de o doamnă care pretinde că nu poate suporta curenții de aer. Vecinii protestează, doamna se îndârjește, neînțelegerea amenință să ia proporții, până când intervine un domn mai în vârstă:

— Doamnă, îmi dați voie să vă recomand un sistem multumită cărui să nu vă mai temeți de curenți?

Discuția se potolește, toată lumea e numai urechi.

Domnul își drege glasul, își pipăie cravata și se lansează în expunerea sistemului:

— Doamnă, după lungi ani de observație și de experiențe, am ajuns la concluzia că toate impresiile pe care corpul nostru le primește din afară, pot fi stăpânite și anulate prin auto-sugestie. Dacă d-voastră, când stați în curent, ați încerca să vă sugestiați că nu vă face rău, vă asigur că nu ați mai răci. Eu practic sistemul acesta de ani de zile și înălțur prin el toate neplăcerile care ne vin pe această cale. Dacă mi-e frig, mă sugestionez că e cald și nu mai simt frigul. Dacă mă doare ceva, mă sugestionez și nu mai simt durerea. Sistemul meu e așa de infailibil, încât am scris și o carte pe care vreau s'o răspândesc în cercuri cât mai largi, spre binele omenirii. Aștept numai să se termine odată cu criza de hârtie, ca s'o pot publica.

Toți ascultă cu viu interes. Doamna cere explicații suplimentare și pare din ce în ce mai dispusă să devină o adeptă a sistemului. E chiar gata să încerce o primă experiență, îngăduind să se deschidă fereastra, când unul dintre călători are nefericita idee să aprindă o țigară. Atunci, părintele sistemului îl apostrofează cu un ton deodată irascibil:

— Tinere, dacă vrei să fumezi, fii bun și du-te pe coridor.

— Dar asta nu e compartiment de nefumători, se apără tânărul, puțin dispus să-și părăsească locul.

— Ce mă privește pe mine? Eu una știu: nu pot suporta fumul de tutun, îmi face rău.

Tânărul învârtește perplex țigara, neștiind ce hotărîre să ia, când dintr'un colț al compartimentului, o duduie cu ochi de drac se adresează domnului în vârstă cu cel mai suav ton posibil, în timp ce-și aprindea și ea o țigară:

— De ce nu încercați să vă sugestiați că nu vă supără fumul?

Matei Lupu

ÎN LUMEA Burgă

Cele mai mici și cele mai mari becuri electrice

De câțiva ani medicii pot face poze fotografice și cinematografice și despre interiorul corpului omenesc, pentru ca în felul acesta diagnosticul să fie și mai perfect.

Pentru facerea unor asemenea fotografii, industria germană de becuri electrice a trebuit să fabrice lămpi a căror lungime nu trece de 8 mm., iar lățimea lor are doar 3 mm. Aceste lămpi minuscule, a căror spirală are un diametru de 0,019 mm. și cântărește doar a 42-a milioana parte a gramului, sunt fabricate cu mâna în laboratoarele uzinelor Osram.

Cel mai mare bec fabricat vreodată de uzinele Osram este o lampă de 50000 de wați. Becul propriu zis are o lungime de 90 cm. și un diametru de 38 cm., care cântărește 7,250 kg. Spirala din bec, o sârmă groasă de 2,5 mm., are o lungime de 6 metri și numai ea cântărește 610 grame.

Din trecutul Vlădenilor

de Pr. Alex. Florea

Istoria ne-a găsit aici.

Prin munți și văi a ciocotit din începuturi vleața acestui popor și nu el e de vină că năvălirile sălbaticilor, prin sute de ani, l-au constrâns să stea mereu retras în luminișuri de păduri și pe dealuri, cântându-și doina și rostindu-și rugăciunea credinței în care s'a născut.

Departate de posibilitatea unei manifestări sociale sau a unei vieți religioase dezvoltate, acest popor a trăit dărz, menținându-și naționalitatea și credința peste veacuri.

În vremuri trecute neamul a fost lipsit de multe, dar nu de credință. Dacă nu a avut locașuri de închinare și case cu mal multă stare, căci triburile năvălitoare le aprindeau mereu, a avut o simțire cu mult temelu, care a și fost baza celor de mai târziu.

Pe Vlădăreni, ca și pe alții, așa îi găsim în stăruința lor mare de a se împune vremilor cu toată vrednicia vieții lor obștești. Istoria lor, în aceste vremuri nu a fost scrisă în slovă și nici clădită în burguri, ci a trăit, mai vărtos decât orice însemnare lăsată din tată în fiu, tradiția neamului ce și-a arătat toată afirmarea lui vrednică în vremi mai liniștite.

Dacă se cunosc numai însemnări din veacurile de mai târziu, aceasta nu înseamnă că trecutul nu ne-a aparținut. Căci atunci când au venit însemnările veacurilor XVI-XVIII, aici s'au găsit așezăminte vechi care s'au putut clădi numai în vremi îndelungate.

Dacă la sfârșitul veacului al XV-lea, în vremea lui Vladislav al II-lea, se găsește prima însemnare cu numele de Vlădeni în niște acte de moștenire, de bună seamă că vatra satului a trebuit să fie întemeiată cu cel puțin câteva sute de ani înainte.

Augustin Bunea în *Istoria Românilor Făgărășeni* amintește despre vremea ultimelor năvăliri tătare, pe la 1325, că în aceste părți locuitorii sa-

telor trebuia să se retragă în păduri și să-și lase satele pradă pustirii. De aceea găsim și pe Vlădăreni în vremile trecute, resfirați pe coclaurile înconjurătoare ale hotarului de azi și a vetrel satului lor, pe care întotdeauna după furtună trebuia să și-l refacă.

Mănăstirile și schiturile clădite din lemn ce au existat până în vremea urgiilor religioase ale veacului al XVIII-lea pe dealurile înconjurătoare, au fost mărturiile că aici a trăit un popor care avea o vleață organizată ca pentru acele vremuri. Casele și șurlele lor, existente până în veacurile trecute în poeni și pe văi, mărturisesc prezența dintotdeauna a acestor Români pe aici, nu veniți de peste munți ci născuți și crescuți aici, alungați doar vremelnic din vetrele satelor lor numai de urgia pustirilor aduse de popoarele nomade.

Mărturia acestor așezări cu temeluri a satului de aici peste vremile dinainte de veacul al XV-lea este și faptul că la 1674 el au în vatra lor biserică de zid veche (vezi Ștefan Meteș: *Ist. Biser. Rom. din Trans. vol. I. pg. 287*) care nefiind sfințită de Vlădică, la bătrânețele sale a primit ungerea lui Sava Brancovici, arhleroul de atunci al Ardealului. Dacă cronica o înscrie pentru acele vremuri ca biserică veche, înseamnă că vatra satului a început a se stabili cu cel puțin câteva sute de ani înainte de tranziția dela biserică de lemn la biserică de piatră, cu truda multor generații.

Falsificatorii de istorie în zadar ne vor căuta așezarea din cetele Domniilor ce veneau în aceste platurile din Țara Românească, căci atunci aveam nu numai sate vechi, ci și școli, ca în vremea Brâncoveanului.

Ne-au găsit ei aici când au schimbat pusturile Asiei cu alte câmpii și atunci când vor pleca, noi tot aici vom rămânea.

Judecătoria rurală Șercaia

No. G. 178/1942.

Publicațiune de licitație

În ziua de 20 August 1943, orele 16, se vor vinde în comuna Grid, Județul Făgăraș, 2 bivoli de câte 5-7 ani, 2 porci albi crești de 7-10 luni, 2 porci negri bălțați, 5 găște albe-tărcate, 4 rațe culori diferite, una jîmniță (hambar) pentru cereale, sechestrate și evaluate la cererea următoarei Rafira Popa născută Blanga din Perșani, pentru încasarea sumei de 33.600 lei, cap. și acc. Se vor vinde și sub prețul strigării.

Delegat judecătoresc
ss. R. Crăciun

Judecătoria rurală Șercaia

No. G. 1370/1943.

Publicațiune de licitație

În ziua de 28 August 1943, orele 16, se va vinde în comuna Șercaia, Județul Făgăraș, un vițel tărcat de un an sechestrat și evaluat la suma de 8000 lei, la cererea următoarei Cooperativa „Vulturul” din Șercaia, pentru încasarea sumei de 1030 lei, cap. și acc. Se va vinde și sub prețul strigării.

Delegat Judecătoresc
Romu Crăciun

Judecătoria rurală Șercaia

No. G. 2092/1941.

Publicațiune de licitație

În ziua de 21 August 1943, ora 16, se vor vinde în licitație publică în comuna Șinca Veche, 20 ciâi de grâu netrelerat, 2000 kg. fân, un cufăr american, una ladă lungă de 2 metri, sechestrate și evaluate la suma de 11.500 lei, la cererea următorului Dr. Serafim Oana din Șercaia, pentru încasarea sumei de 11.295 lei cap. și acc.

Se vor vinde și sub prețul strigării.

Delegat Judecătoresc
ss. Romul Crăciun

Judecătoria rurală Șercaia

No. G. 1491/1943.

Publicațiune de licitație

În ziua de 23 August 1943, în comuna Șinca Nouă, la gară, ora 16, se va vinde în licitație publică un vagon și jumătate lemne fasonate, sechestrate și evaluate la suma de 40.000 lei, la cererea următorului Octavian Popa domiciliat în comuna Șinca Veche, pentru încasarea sumei de 15.000 lei, cap. și acc.

Se va vinde și sub prețul strigării.

Delegat Judecătoresc
ss. Romul Crăciun

Judecătoria Rurală Șercaia

No. G. 1371/1943.

Publicațiune de licitație

În ziua de 17 August 1943, ora 16, se vor vinde în comuna Șercaia, Județul Făgăraș, una vacă roșie de 3 ani cu lapte, sechestrată și evaluată la 10.000 lei, la cererea următorului Ioan Miklosch, din Șercaia No. 29, pentru încasarea sumei de 1000 lei, cap. și acc.

Se va vinde și sub prețul strigării.

Delegat Judecătoresc
ss. Romul Crăciun

UZINELE „ASTRA” Brașov angajează

lucrători calificați și necalificați

bărbați și femei — sănătoși și capabili de muncă. — Salarizarea conform normelor fixate de Ministerul Muncii.

Ofertele se primesc pe adresa Uzinelor“.

Cereși neîntrecutele

Brillantine colesierinate

Melrod

preparate după cea mai modernă formulă. Ele hrănesc părul și-i dau o deosebită strălucire și suplețe. Grație compoziției lor speciale, ele emulsionează cu apa spumoasă și contrar brillantinelor comune, nu lasă părul gras după spălare cu săpun.

Melrod

Excelente ape de Colonie — Ulei de nucă

București Bv. Filantropiei 339. — Tel. 4.83.55

Dr. Sever Cărpinișan

Specialist în boli de femei și nașteri

BRAȘOV

Calea Victoriei 13, Tl. 3443

întorcându-se de pe front
rela consultațiile

Angajăm

Contabilă calificată

în postul de contabil dîrnișt al Comitetului Școlar Comunal, cu salariul de Lei 10.000 brutto.

Cererile se vor adresa Comitetului Școlar Comunal din localul Primăriei Municipiului Brașov, până la data de 10 August 1943.

TRACTOARE AGRICOLE

produs elvețian

45/50 H. P. combustibil petrol

Motor Ford original

greutate 2200 kgr. cu șalbă pentru
curea livrează prompt din depozit

EDUARD HÖHN S.sor,

Telefon 2.39.74 București, Str. Lirei 4 Telefon 2.39.74

Informații

Noi sporuri de salarii funcționarilor publici

Consiliul de miniștri ținut vineri, 6 August, s'a ocupat de problema condițiilor de viață ale funcționarilor publici, stabilind principiile după care se va îmbunătăți în scurt timp situația funcționarilor publici prin acordarea de sporuri de salarii, ajutoare de familie și mijloace noi de aprovizionare prin economate.

Ar fi de dorit să se ia cele mai severe măsuri ca piața să mențină cel puțin actualele prețuri și ele să nu se ridice brusc chiar numai la vestirea sporurilor de salarii. Altfel toate bunele intenții rămân zadarnice.

Valorificarea noii recolte

Recolta anului în curs este una din cele mai îmbelșugate din ultimii 50 ani. Ne vor rămâne rezerve frumoase și pentru anul următor și vom putea vinde aproape 100.000 vagoane. Se studiază posibilitatea celor mai bune măsuri de valorificare.

Recrutarea tinerilor T.R. art. 15 și 16.

Clasa 1924 și 1925 începe la 15 Aug.

Vor fi recrutați între 15—25 Aug.:
a) Bacalaureații, absolvenții liceelor, școlilor normale, seminariilor, liceelor comerciale, industriale și tehnico-agricole, cum și a celorlalte școli cu durata de cel puțin 8 ani, pentru a fi pregătiți să devină ofițeri de rezervă.

b) Absolvenții a cel puțin 4 clase de liceu, gimnaziu sau seminar și alte școli cu durată de cel puțin 4 ani, având la bază cursul primar, pentru a deveni subofițeri de rezervă.

Inscrierea pe tabelele de recrutare începe din ziua de 12 Aug. 1943 orele 8 dim., continuându-se zilnic până în ziua de 24 Aug. 1943 orele 12.

Reduceri pe C. F. R. pentru stațiile Timișul de sus și Timișul de jos

Direcția comercială C. F. R. face cunoscut, că direcția generală a aprobat ca stațiile Timișul de sus și Timișul de jos de pe Valea Timișului, să se bucure pe tot timpul sezonului de vară, până la 30 Septembrie, de o reducere de 50 la sută din taxele tarifului tren de persoane.

Un comunicat al Primăriei Brașov

Se aduce la cunoștința tuturor funcționarilor comerciali de orice categorie, care prin natura îndelnicirii lor servesc în magazine, ateliere, restaurante, frizerii, etc. că sunt datori să aibă o atitudine cuviincioasă față de publicul pe care îl servește.

Orice gest, expresiune jignitoare sau refuz de serviciu, vor fi sever sancționate.

Cinema „Astra“

Dela 5 August

rulează filmul

Scandal la Neapole

cu: VANNA VANNI
MARRIE IACOBVICI
SILVANA JACHINO
MAURIZIA D'ANCORA
ELIVIA STEIENR

Cronica Războiului

Intâlnirea dintre d-nii Roosevelt, Churchill și Stalin

Nemulțumirile sovieticilor față de anglo-americani au determinat pe aceștia din urmă să propună o consfătuire dela care să nu lipsească Stalin.

Agențiile de presă au publicat știrea ca un fapt sigur și care este în curs de desfășurare. Cu alte cuvinte întâlnirea dintre d-nii Roosevelt, Churchill și Stalin se desfășoară în prezent într'un loc pe care nimeni nu l-a aflat încă. Pentru ca lumea politică să fie deosebită, sovieticii au lansat o declarație oficială în care se spune că Stalin s'ar afla într'o inspecție pe front și că datorită acestui fapt Molotov a înlocuit pe Stalin, iar Maisky a trecut la conducerea afacerilor externe. În legătură cu întâlnirea dintre cei trei bărbați de stat se subliniază faptul că Sovietele au început din nou în ultima vreme să ceară înființarea celui de al doilea front.

Iarăși frontul al doilea

Dacă s'ar crea cel de al doilea front — se crede la Moscova — armata germană ar fi pusă în imposibilitate să lupte pe două fronturi.

Astfel își formulează criticile și ziarul „Pravda”, care reproduce un articol din revista „Războiul și problema muncitorească”, semnalând lipsa de tărie a atacurilor engleze și americane împotriva Germaniei. Ziarul își manifestă nemulțumirea față de încetineala măsurilor anglo-nord americane.

În această nouă agitație sovietică, în care timp se cere crearea celui de al doilea front, se crede că are loc întâlnirea menită să atenueze nemulțumirile moscovite, fie printr'un ajutor masiv dat sovieticilor, fie prin reimpătarea promisiunilor referitoare la cel de al doilea front.

Un guvern german la Moscova

Cercurile berlineze au adoptat, în această privință, o atitudine de așteptare. Se subliniază totuși că cei trei conducători de popoare vor avea de discutat probleme foarte delicate care au inveninat în ultimile luni raporturile dintre anglo-americani și sovietici. Printre problemele presupuse a se discuta se citează și cea privitoare la relațiile dintre Uniunea Sovietică și comitetul polonezilor emigrați, precum și manifestul așa zisului comitet național-german dela Moscova. Referitor la crearea „Comitetului German Liber” dela Moscova se precizează în cercurile interesate că acel Comitet este format din veterani comuniști și din prizonieri de războiu amenințați cu moartea. Înființarea unui contra-guvern german a produs nemulțumiri la Londra și Washington. Moscova a pus în piciorare acel comitet fără aprobarea aliaților, ceea ce constituie o dovadă de încăpăținare a bolșevicilor în planurile privitoare la viitoarea configurație a Europei în cazul unei victorii moscovite. Ziarele „Times” și „New-York Herald Tribune” folosesc prilejul pentru a sublinia din nou misterioasele căi ale politicii externe moscovite. Această reacțiune lasă să se recunoască limpede că Stalin, prin înființarea așa zisului comitet, a luat un avans asupra făgăduielilor anglo-nord-americane de a i se da „mână liberă în Europa după războiu”. Fără să țină seamă de interesele politice ale aliaților care au lăsat ca statele neutre ale Europei să înțeleagă că vor fi apărate de năvala bolșevică, Stalin a pășit la crearea unei „Germanii sovietice” la Moscova. Se cade se reamintim faptul că această înființare vine după formarea la Moscova a acelor „Comitete de eliberare” pentru Polonia, Țările Baltice, Finlanda și Iugoslavia. Această afacere este destul de neplăcută Englezilor și Americancilor.

Charja Atlanticului

Semnificativ pentru raporturile anglo-saxonilor cu sovieticii, este răspunsul dat în Camera Lorzilor de viconte Cranborne — ca purtător de cuvânt al guvernului britanic — la propunerea de a se răspândi în întreaga lume a unei ediții populare a „Chartei Atlanticului”, cu un comentariu explicativ: „Așa ceva ar fi legat de mari greutăți, întrucât acordul (Charta) a devenit multilateral”. Nu mai este toată lumea de acord sau, ca să vorbim limpede, Stalin nu acceptă declarațiile Chartei în privința păstrării granițelor din 1919. Stalin vrea sovietizarea Peninsulei Balcanice și a Dardanelor.

După întâlnirea despre care ne-am ocupat se va constata dacă Londra și Washingtonul vor accepta avansul luat de Moscova cu privire la Sud-estul european și ca atare nu se vor mai interesa nici de Orientul Mijlociu.

Azilul refugiaților politici

Dreptul internațional acordă refugiaților politici din diferite țări anumite privilegii cu privire la neextrădarea lor. După evenimentele din Italia, guvernele din Londra, Washington și Moscova, au trimis, fiecare în parte, tuturor statelor neutre câte o notă diplomatică prin care se cere să nu se acorde azil refugiaților politici. „Orice încercare de a ajuta aceste persoane — scrie nota diplomatică — va fi considerată ca o violare a principiilor pentru realizarea cărora luptă națiunile aliate.” Cum este și natural, un asemenea act diplomatic a produs agitație în rândurile țărilor neutre. Presa britanică încearcă să arate că în adevăr, „dreptul internațional prevede acordarea de adăpost refugiaților politici, dar nu vinovaților de izbucnirea acestui războiu”, ceea ce dovedește că aliații vor să-și atribue un rol în „pedepsirea vinovaților”, după cum scrie ziarul turc „Ulus”.

Referitor la aceste probleme statele neutre și-au spus cuvântul. Astfel, Turcia va acorda și în viitor găzduire refugiaților politici. Portugalia nu a dat un răspuns oficial, dar a lăsat presa liberă să desbată problema în sensul respectării dreptului internațional. Suedia, nu va acorda găzduire unor anumite persoane. De altfel Suedia nu mai respectă acordul încheiat cu Germania, privitor la trecerea soldaților germani și a materialului de războiu german pe teritoriul ei. Se știe că acel acord a fost încheiat la 5 Iulie 1940, în urma ocupării de către trupele germane a Norvegiei. Pentru intrarea în strictele prevederi ale legii neutralității Suedia a denunțat acordul. Cercurile germane au fost de acord cu această hotărâre.

Nerespectarea dreptului de azil convenit refugiaților politici a stârnit o vie discuție diplomatică. Faptul va împinge tot mai mult spre prăpastie legea menită să guverneze relațiile dintre popoare, aceasta bine înțeles dacă punctul de vedere anglo-american-sovietic va triumfa.

de Mardare Mateescu

Mersul operațiilor militare

Evacuarea orașului Orel

Săptămâna trecută va rămânea în istoria militară cu o însemnătate deosebită. Cea mai mare bătălie de distrugere a luat sfârșit. Trupele germane au evacuat în noaptea de 4 spre 5 August Orelul și s'au retras pe poziții întărite. În felul acesta frontul a fost scurtat și Germanii au posibilitatea să întrebuințeze materialul și oamenii cu mai multă eficacitate. În luptele dela Orel a căzut generalul comandant al infanteriei, Zorn.

Orașul Orel a căzut după 30 de zile de lupte crâncene. În ziua de 5 Iulie, când comandamentul german a ordonat atacul contra formațiunilor de asalt inamice, care se găseau în marș în sectorul Kursk, a însemnat o acțiune strategică și militară de mare importanță. Atacul german a însemnat pătrunderea victorioasă în însăși inima armatei inamice și a fost lovit chiar sâmburele formațiunilor ofensive sovietice. În felul acesta comandamentul sovietic a fost nevoit să intre în acțiune înainte de terminarea ultimelor pregătiri militare. Angajarea forțată a marilor unități rusești, masate de luni întregi, a dus la câștiguri de teren cu totul lipsite de însemnătate, însă principala intenție sovietică, de a distruge armata germană, nu a fost realizată. Comandamentul german a acționat cu strictețe după principiul de a spori pierderile atacatorilor, fără a căuta să se fixeze de anumite sectoare și de a jertfi de dragul lor sânge și material.

De amândouă părțile aflate în luptă angajarea materialului pe pământ și în aer a atins proporții nevăzute încă până acum. Sovieticii au pierdut zilnic între 100—500 tancuri și 50—700 avioane. Atacuri înverșunate și contra-atacuri s'au deslănțuit pe fronturi largi, încoace și încolo, ca valurile furtunoase ale unei mări în plină furtună. Bătălia de o lună de zile dela Orel a fost numai de distrugere. Nu a fost vorba de pătrunderi adânci și de scopuri operative cu orizonturi largi, ci numai de a slei pe inamic până la completă epuizare în lupte care au fost caracterizate ca cele mai crunte și mai sângeroase.

La Bielgorod lupte grele

După scurtarea frontului din sectorul central, se dau lupte crâncene în regiunea Bielgorod unde sovieticii atacă cu forțe considerabile.

In celelalte sectoare

De asemeni se semnalează ofensiva puternică la capul de pod Cuban. Toate atacurile sovietice au fost însă respinse. Pe frontul Donejulul mijlociu acțiunile s'au domolit.

La Sud de lacul Ladoga și pe frontul Murmansk atacurile sovietice au rămas fără rezultat.

În Sicilia, forțele germano-italiene au ocupat noi poziții menite să regrupeze forțele.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200